Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького
Юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Українська спілка підприємців малого та середнього бізнесу
Адвокатське об'єднання "Василь Костицький і Партнери"
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України
Національна академія прокуратури України

МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС (ПРАВО, ДЕРЖАВА, ЕКОНОМІКА)

економіко-правовий
науково-практичний журнал

№ 1-2 (60 - 61)
2015

ЗМІСТ

Круглий стіл «Політико-правові проблеми захисту права власності в Україні» (програма) **3**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПРАВА І ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА **7**

Костицький В.В. Теолого-соціологічний зміст права власності як основи свободи людини 7

Власова Г.П. Спрощення кримінального судочинства як засіб оптимізації слідчо-судової практики в Україні 11

Іванець М.Г. Поєднання публічно-правових та приватноправових підходів до розуміння захисту суспільної моралі 16

Кайдаш Л.Ю. Право на звернення до Європейського суду з прав людини громадян України як реалізація принципу доступності особи до правосуддя 20

Костицька Софія Суверенітет народу і суверенітет нації у творі Миколи Міхновського «Самостійна Україна» 28

Мілевський О.О. Суб'єкти протидії розслідуванню злочинів, вчинених в чорнобильській зоні відчуження 30

Огнев'юк Г. Принцип правової визначеності та захист права власності 35

Олійник О.Д. Сучасний стан діяльності фіскальних органів України та ЄС та їх місце в системі органів публічного управління 39

Притика Ю.Д. Правовий режим медіації у законодавчих системах зарубіжних країн . 45

Сарана С. Режим процедур відповідальності за порушення податкового законодавства 49

ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ **55**
Грицюк І.В. Особливості використання гіпнозу як нетрадиційного методу криміналістики при розслідуванні кримінальних правопорушень в Україні 55
Дорохіна Ю.А. До визначення корисливого мотиву у злочинах проти власності 59
Краснікова Н.А., Мудряк Т.О. Сутність слідчого дослідження документів та його законодавче регулювання 64
Лаговська Н.В. Соціально-правові аспекти порівняння єдиного соціального внеску та страхових внесків 69
Манжосова О.В. Окремі аспекти правового забезпечення захисту права власності на тимчасово непідконтрольних Україні територіях 75
Мілевський О.П. Способи протидії розслідуванню злочинів, вчинених в Чорнобильській зоні відчуження 77
Новицька Н.Б., Калюжний К.Р. Правовий захист інформаційних прав пацієнтів в Україні 81
Перчеклій І. Український народ як суб'єкт права власності на природні ресурси 87
Пліш М.А. Судовий захист права власності: верховенство права як конституційний принцип організації адміністративного судочинства 93

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ **97**
Варналій З.С., Білик Р.Р. Конкурентоспроможність малого і середнього підприємництва України на регіональному рівні 97
Коваленко Ю.М. Інституційна довіра у національному фінансовому секторі та система гарантування банківських депозитів 106
Кучківська О.В. Місце фундаментального та технічного аналізу на фондовому ринку. Необхідність торгових планів у системі торгівлі цінними паперами 113
Луценко І.О. Проблеми та тенденції розвитку сільських територій України 118
Новицький В.А. Напрямки та механізми впливу офшорів на систему оподаткування 123
Обривкіна О.М. Державне соціальне страхування населення України на випадок безробіття: проблеми та перспективи розвитку 128
Онишко С.В. Державно-приватне партнерство і його вплив на розвиток національної економіки 131
Чернобай О.Б., Чернобай І.Д. Лістинг та IPO на міжнародних фондових біржах 137

РЕЦЕНЗІЇ **144**
Костицький В.В. Методологія удосконалення нормативно-правових актів України: теоретико-практичні аспекти 144

3. The World Factbook [Електронний ресурс] // Central Intelligence Agency. Режим доступу: www.cia.gov/library. – Назва з екрану.
4. The Archive. Tag: Offsore center [Електронний ресурс] // Tax Justice Network. Режим доступу: http://www.taxjustice.net. – Назва з екрану.
5. Financial data. Relevant figures. [Електронний ресурс] // Financial News Network. Режим доступу: fnn.news/database/relevant/. – Назва з екрану.
6. Підпригора Ю.В. Кризові явища економічної історії [Електронний ресурс] / Ю.В. Підпригора // Національна бібліотека ім. В. Вернадського. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2011_2/ files/EC211_10.pdf. – Назва з екрану.

УДК 349.3

ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Обривкіна О.М.

(к.пед.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Національного університету Державної податкової служби України)

Анотація. *Стаття присвячена висвітленню особливостей державного соціального страхування населення України на випадок безробіття. Зорієнтовано увагу на проблемних питаннях та перспективах розвитку нормативного регулювання державного соціального страхування населення України на випадок безробіття.*

Ключові слова: *фонд державного соціального страхування населення України на випадок безробіття, законодавче регулювання.*

Аннотация. *Статья посвящена освещению особенностей государственного социального страхования населения Украины на случай безработицы. Ориентировано внимание на проблемных вопросах и перспективах развития нормативного регулирования государственного социального страхования населения Украины на случай безработицы.*

Ключевые слова: *фонд государственного социального страхования населения Украины на случай безработицы, законодательное регулирование.*

The article is devoted to highlighting the peculiarities of Ukraine's population's State social insurance for unemployment. There is focused attention to problematic issues and perspectives of development of normative regulation of Ukraine's population's State social insurance for unemployment.

Keywords: *Ukraine's population's State social insurance for unemployment, legislative regulation.*

Соціальне забезпечення громадян в умовах формування в Україні ринкових засад господарювання безпосередньо пов'язане з побудовою ефективної системи соціального захисту населення. Успадкована з радянських часів система бюджетного забезпечення соціального захисту виявилась не придатною до умов ринкової економіки. У зв'язку з цим виникла необхідність у запровадженні ринкових механізмів фінансування заходів із соціального захисту населення, одним з яких стало запровадження загальнообов'язкового державного соціального страхування. Інструментом забезпечення соціального страхування є державні позабюджетні фонди, головним завданням яких є захист прав людини та забезпечення стандартів споживання при настанні страхового випадку (втрати роботи, досягненні пенсійного віку, тимчасовій чи постійній непрацездатності).

В системі державного соціального страхування одне з провідних місць займає соціальне страхування населення на випадок безробіття. За останні роки в Україні досягнуті суттєві позитивні зрушення у цій сфері, але формування нової системи захисту працюючих, заснованої на загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні, знаходиться лише на стадії становлення.

В останні десятиліття питання удосконалення функціонування фондів державного соціального страхування в умовах ринкової економіки знайшли своє відображення у працях вітчизняних та зарубіжних науковців: Ш. Бланкарта, В. Лексина, Е. Лібанової, І. Чугунова, І. Кичко, І. Запатріної, Д. Полозенка, В. Роїка, А. Шведова, В. Тропіної, Л. Момотюк та ін.

Необхідність подальшого наукового дослідження проблем, що виникають у функціонуванні Фонду державного соціального страхування України на випадок безробіття, обумовило актуальність обраної теми статті.

Варто зазначити, що загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (далі - страхування на випадок безробіття) - система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення на випадок безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин та надання соціальних послуг за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття [1].

Концептуальні засади та механізм соціального страхування зазнають постійного розвитку, оскільки вони визначаються з урахуванням суспільного устрою, форм організації праці та характеру трудових відносин, рівня розвитку продуктивних сил, а також роллю людини, суспільних структур та держави у питаннях їх організації. Так, в доіндустріальний період, коли переважало сільське господарство, праця носила общинний характер, що обумовлювало і форми соціального захисту – сімейні та общинні. А вже в індустріальний період з'явилися передумови виникнення соціального страхування, коли ризик втрати заробітної плати як єдиного джерела доходів по причинам об'єктивного характеру (хвороби, нещасного випадку, старості, втрати роботи) повністю залишав робітника без коштів для існування.

Формування системи державного соціального страхування нерозривно пов'язано з організацією державних фінансів, які є важливою складовою економічної системи держави. Форми і методи організації державного соціального страхування мають характерні особливості в країнах з розвинутою ринковою економічною системою, з перехідною економічною системою і з командно-адміністративною економікою.

Система соціального страхування набула найбільшого свого розвитку в країнах з соціально орієнтованою ринковою економікою, оскільки в таких країнах держава відіграє значну роль у реалізації соціальної політики, заснованої на принципах державного соціального страхування. Але при всіх розходженнях національних систем соціального страхування їх можна певним чином згрупувати і класифікувати, що дає право говорити про три основні моделі організаційної побудови соціального страхування: модель Бісмарка і модель Бевериджа, притаманні країнам з розвинутою ринковою економікою, та радянська модель, притаманна країнам з командно-адміністративною економікою [2, с. 82].

Соціальне страхування, організоване по моделі Бісмарка, базується на професійно-трудовій соціальній солідарності і характеризується високими рівнями страхових виплат, демократичністю управління та прозорістю фінансових потоків. Модель соціального страхування У. Бевериджа поєднує в собі заходи державного гарантованого мінімального рівня соціального захисту та переваги соціального страхування. Фінансова основа моделі Бевериджа забезпечується подвійним методом фінансування: фінансування сімейних допомог та національної служби охорони здоров'я забезпечується за рахунок держави, а джерелом інших соціальних виплат є відрахування самих робітників, роботодавців та державні субсидії. Модель соціального страхування держав з командно-адміністративною економікою не покладає на застрахованих жодних зобов'язань по відношенню до конкретного виду страхування [2, с. 83].

В умовах розвитку ринкових відносин в Україні необхідним є запровадження принципово нової форми соціального захисту, яка б включала як особисту відповідальність, так і соціальну справедливість, солідарну взаємодопомогу. Тобто постає потреба у створенні нового інституту соціального захисту, який включав би в себе договірні відносини між працівниками, роботодавцями та державою. Саме таким інститутом є державне соціальне страхування.

Україна з проголошенням незалежності розпочала побудову своєї системи державного соціального страхування, яка в умовах переходу до ринкових відносин потребує удосконалення. Встановлено, що національна система соціального страхування

повинна бути заснована на механізмі соціальної підтримки держави, особистої відповідальності та солідарності учасників, що найбільш адекватний умовам ринкової економіки.

Перевагами обов'язкового державного соціального страхування є: незалежність та автономність фінансових ресурсів від державного бюджету; законодавче регламентування видів і розмірів страхових виплат; принципова відмінність виплат по соціальному страхуванню від соціальної допомоги, яку людина отримує фактично за рахунок інших осіб – платників податків, тоді як виплати по соціальному страхуванню формуються при безпосередній участі самих застрахованих. Разом з тим, у функціонуванні Фонду державного соціального страхування на випадок безробіття, як і в інших фондах соціального страхування, існує проблема визначення ефективності використання коштів [3, с.160].

Для подальшого покращення ефективності використання коштів фондів державного соціального страхування необхідно підвищувати рівень страхових виплат та якість послуг, що надаються системою.

Досягти відчутних позитивних зрушень у цій сфері можливо лише шляхом створення відповідних умов для подальшої детінізації заробітної плати в усіх сферах економічної діяльності, розширення бази для нарахування внесків на соціальне страхування та підвищення платіжної дисципліни, здійснення заходів щодо подальшого підвищення інституційної та технологічної спроможності суб'єктів системи, їх фінансової прозорості та економічної ефективності їх діяльності. Для цього потрібно оптимізувати діяльність фондів, удосконалити і уніфікувати їх організаційну структуру як в частині збору внесків, так і в частині здійснення страхових виплат та надання послуг.

Важливим є створення правових, організаційних та технічних умов для запровадження нових інституційних компонентів системи соціального страхування, що дозволять застосовувати сучасні технології збору та обробки інформації, підтримувати бази даних в актуальному стані, використовувати переваги новітніх технологій у фінансовій сфері. Зокрема, одним із таких компонентів має стати державний реєстр застрахованих осіб та платників внесків, створення якого дозволить сформувати систему дієвого контролю за повнотою сплати внесків та своєчасністю і якістю здійснення страхових виплат та надання послуг в системі соціального страхування. При цьому потрібно дотримуватись вже досягнутих принципів функціонування системи державного соціального страхування: страховий принцип фінансування, відокремленість бюджетів фондів, принцип паритетності участі сторін соціального партнерства в їх управлінні, гласність, прозорість та доступність соціального страхування для всіх верств населення.

Для підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів Фонду на випадок безробіття необхідно здійснити наступні заходи: реорганізувати систему управління фондами державного соціального страхування на основі реформування їх виконавчих органів, зокрема створення єдиного уповноваженого виконавчого органу, на який бути покладено функції збору внесків та здійснення персоніфікованого обліку платників внесків; прискорити запровадження Єдиної технології надання соціальних послуг центрами зайнятості України, що сприяє налагодженню тісної співпраці з роботодавцями – найважливішими партнерами у реалізації державної політики зайнятості населення при ефективному і раціональному використання коштів.

Висновки. Отже, підсумовуючи вищенаведені аргументи доцільно зазначити приорітетні шляхи вирішення проблеми нормативного регулювання державного соціального страхування населення України на випадок безробіття, зокрема:

- реформування системи державного соціального страхування на випадок безробіття як головного системоутворюючого елементу системи соціального забезпечення. В свою чергу, ринкові умови господарювання впливають на формування системи соціального забезпечення, притаманну країнам з соціально орієнтованою ринковою економікою.

- оптимізація джерел наповнення фонду та, відповідно, розширення джерел формування фонду, законодавчого визначення пріоритетних напрямків використання коштів, забезпечення функціонування існуючої системи соціального страхування відповідно до страхових принципів.

- ефективне функціонування Фонду на випадок безробіття залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів. Основні зовнішні фактори: темпи економічного зростання країни, формування державної політики щодо недопущення заборгованості із виплати заробітної плати, забезпечення нових робочих місць, заборони масового скорочення робочих місць в умовах економічної кризи, посилення державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу. До основних внутрішніх факторів, які впливають на ефективність функціонування Фонду відносять: рівень розробки і реалізації державної службою зайнятості заходів активної політики зайнятості, професійність діяльності підрозділів центрів зайнятості (завантаження персоналу служби, його кваліфікація, морально-етичні характеристики персоналу); кількість вакансій, які надійшли до служби зайнятості від роботодавців; конкурентоспроможність безробітних; система виплат допомоги по безробіттю; забезпеченість Фонду фінансовими ресурсами для реалізації його основних завдань.

- реформування управління Фондом соціального страхування в Україні на випадок безробіття шляхом удосконалення структури виконавчих органів та запровадження Єдиної технології надання соціальних послуг центрами зайнятості.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2000 – № 22 – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1533-14
2. Петрученко Л. Ю. Фінансове забезпечення зайнятості населення України / Наукові праці НДФІ. – 2007. – випуск 1 (38) – С. 81-87
3. Губар О. Є. Організаційні та правові засади соціального страхування в Україні // Збірник наукових праць "Формування ринкових відносин в Україні". – К.: Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки з питань європейської інтеграції України, 2003. - Вип. 7-8. – С. 155-161.
4. Гаркавенко Н. О. Професійна зайнятість населення в умовах зміни форм власності та розвитку підприємництва / Формування ринкових відносин в Україні – 2007. – №10. – С.132-14

УДК 338.246

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО І ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Онишко С.В.

(кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових ринків Національного університету державної податкової служби України)

Анотація. *В статті аналізуються сутність основних форм державно-приватного-партнерства та їх використання у практиці державного управління економікою України. Зазначаються недостатньо повне використання потенціалу державно-приватного партнерства та перспективи забезпечення розвитку даного інституту.*

Ключові слова: *державне регулювання, державно-приватне партнерство, концесія, контракт на управління, спільна діяльність, проекти під ключ.*

Аннотация. *В статье анализируются сущность основных форм государственно-частного партнерства и их использование в практике государственного управления экономикой Украины. Обращается внимание на недостаточно полное использование потенциала государственно-частного партнерства и на перспективы развития данного института.*

Ключевые слова: *государственное регулирование, государственно-частное партнерство, концессия, контракт на управление, совместная деятельность, проекты под ключ.*

Summary. *In article it is analyzed the essence of the main forms of public-private partnerships and their use in practice of the management of the economy of Ukraine. Also indicated partial use of the potential of public-private partnerships and prospects for the development of this institution.*